

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
a unor prevederi din articolul 353 alin. (1) din Codul de procedură
civilă

(Sesizarea nr. 7g/2019)

CHIȘINĂU

19 martie 2019

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dnei Raisa APOLSCHII,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Corneliu GURIN,
dlui Artur REȘETNICOV
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 11 ianuarie 2019
și înregistrată pe aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „sau dispune, prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac, respingerea obiecțiilor” din articolul 353 alin. (1) din Codul de procedură civilă, ridicată de către S.R.L. „Imperial-Com”, parte în dosarul nr. 2r-1876/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională pe 11 ianuarie 2019 de un complet de judecată din cadrul Curții de Apel Chișinău (domnii judecători Vladislav Clima, Ala Malîi și Ecaterina Palanciuc), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 14 ianuarie 2019, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost declarată admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării excepției de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului.

5. În ședința plenară publică a Curții, sesizarea fost susținută de către dl avocat Vladislav Jian. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Valeriu Kuciuk, șef al Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și la organele de drept din cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de către dl Eduard Serbenco, secretar de stat în cadrul Ministerului Justiției.

CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI PRINCIPAL

6. Pe 13 iulie 2018, Judecătoria Strășeni, sediul Călărași, a emis o ordonanță cu privire la încasarea impozitelor și taxelor restante de la S.R.L. „Imperial-Com” în contul DGAF Centru a Serviciului Fiscal de Stat.

7. Pe 2 august 2018, S.R.L. „Imperial-Com” a înaintat obiecții motivate împotriva ordonanței menționate, obiecții care au fost respinse de către Judecătoria Strășeni, sediul Călărași, prin încheierea sa din 3 august 2018. Această încheiere a fost contestată cu recurs de către S.R.L. „Imperial-Com”.

8. În cadrul procedurii recursului, reprezentantul S.R.L. „Imperial-Com” a ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederilor indicate la § 1. Potrivit dispozițiilor contestate, încheierea prin care se dispune respingerea obiecțiilor înaintate de debitor împotriva ordonanței judecătorești nu se supune niciunei căi de atac.

9. Prin încheierea din 17 decembrie 2018, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ PERTINENTĂ

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...]”

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 344

Ordonanța judecătorească

„(1) Ordonanța judecătorească este o dispoziție dată unipersonal de judecător, în baza materialelor prezentate de creditor, privind încasarea de sume bănești sau revendicarea de bunuri de la debitor în pretențiile specificate la art.345.

(2) Ordonanța judecătorească reprezintă un act executoriu care se îndeplinește în modul stabilit pentru executarea actelor judecătorești.”

Articolul 345

Pretențiile în al căror temei se emite ordonanță judecătorească

„Se emite ordonanță judecătorească în cazul în care pretenția:

- a) derivă dintr-un act juridic autentificat notarial;
- b) rezultă dintr-un act juridic încheiat printr-un înscris simplu, iar legea nu dispune altfel;
- c) este întemeiată pe protestul cambiei în neachitarea, neacceptarea sau nedatarea acceptului, autentificat notarial;
- d) ține de încasarea pensiei de întreținere a copilului minor care nu necesită stabilirea paternității, contestarea paternității (maternității) sau atragerea în proces a unor alte persoane interesate;
- e) urmărește perceperea salariului sau unor alte drepturi calculate, dar neplătite salariatului;
- f) este înaintată de organul de poliție sau de Serviciul Fiscal de Stat privind încasarea cheltuielilor aferente căutării pârâtului sau debitorului ori bunurilor lui sau copilului luat de la debitor în temeiul unei hotărâri judecătorești, precum și a cheltuielilor de păstrare a bunurilor sechestrate de la debitor și a bunurilor debitorului evacuat din locuință;
- g) rezultă din procurarea în credit sau acordarea în leasing a unor bunuri;
- h) rezultă din nerestituirea cărților împrumutate de la bibliotecă;
- i) decurge din neonorarea de către agentul economic a datoriei față de Fondul Social;
- j) rezultă din restantele de impozit sau din asigurarea socială de stat;
- k) urmărește exercitarea dreptului de gaj;
- l) rezultă din neachitarea de către persoanele fizice și juridice a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală;
- m) rezultă din prevederile art. 99 alin. (4) din Codul de executare;
- n) rezultă din facturi care au scadența la data depunerii lor;
- o) se referă la întoarcerea executării conform art. 158 alin. (2) din Codul de executare;
- p) este înaintată de instituția penitenciară privind încasarea cheltuielilor de escortă a deținuților în ședințe de judecată în cauze civile;
- r) este înaintată de persoana care a primit sau a cumpărat un bun, dacă se referă la evacuarea persoanelor din bunul imobil transmis sau vândut de executorul judecătorec, cu confirmarea acestui fapt de către instanța de judecată.”

Articolul 350

Examinarea cererii

„(1) Ordonanța judecătorească se pronunță de judecător după examinarea cauzei în fond, fără citarea părților pentru explicații, fără dezbateri judiciare și fără întocmire de proces-verbal.

(2) Ordonanța judecătorească se eliberează în termen de 5 zile de la data depunerii cererii în judecată.”

Articolul 352

Expedierea către debitor a copiei de pe ordonanța judecătorească

„(1) După eliberarea ordonanței, judecătorul trimite debitorului, cel târziu a doua zi, copia de pe ordonanță printr-o scrisoare recomandată cu recipisă.

(2) În decursul a 10 zile de la primirea copiei de pe ordonanță, debitorul este în drept să înainteze, prin intermediul oricărui mijloc de comunicare ce asigură veridicitatea obiecțiilor și primirea lor la timp, în instanța care a eliberat ordonanța, obiecțiile sale motivate împotriva pretențiilor admise, anexând probele ce le confirmă.

(3) În cazul depunerii obiecțiilor peste termenul stabilit de lege, judecătorul este în drept, la cererea debitorului, să suspende executarea ordonanței până la examinarea obiecțiilor, cu excepția cazurilor în care legea interzice suspendarea, soluționând concomitent chestiunea de restabilire a termenului pentru depunerea lor în condițiile art. 116.

(4) Instanța care a emis ordonanța examinează obiecțiile debitorului fără citarea părților, fără a încheia proces-verbal și se limitează la admisibilitatea obiecțiilor din punctul de vedere al temeiniciei și veridicității.

(5) Instanța de judecată este în drept să citeze debitorul și creditorul în ședința de judecată pentru a se expune cu privire la obiecțiile formulate. În acest caz, se întocmește un proces-verbal și se înregistrează audio ședința de judecată, în condițiile prezentului cod.”

Articolul 353

Anularea ordonanței judecătorești

„(1) În termen de 5 zile de la data depunerii obiecțiilor conform art. 352 alin. (2) sau examinării obiecțiilor conform art. 352 alin. (5), judecătorul care a emis ordonanța dispune, prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac, admiterea obiecțiilor debitorului, dacă acestea sunt temeinice și veridice, și anularea ordonanței sau dispune, prin încheiere **care nu se supune niciunei căi de atac**, respingerea obiecțiilor.

(2) În încheierea de anulare a ordonanței, judecătorul lămurește că pretenția creditorului poate fi înaintată debitorului în procedură de examinare a acțiunii civile. Copia de pe încheierea de anulare a ordonanței judecătorești se expediază părților în cel mult 3 zile de la data pronunțării încheierii.

(3) În cazul anulării ordonanței deja executate sau executate parțial și neadresării creditorului cu acțiune în procedura generală, debitorul nu este lipsit de dreptul de a se adresa cu cerere potrivit art. 159 din Codul de executare al Republicii Moldova.

(4) În cazul în care obiecțiile nu se referă la fondul cauzei, judecătorul va emite o încheiere despre refuzul de anulare a ordonanței. Încheierea respectivă poate fi atacată cu recurs în termen de 10 zile.”

ÎN DREPT

A. ADMISIBILITATEA

12. Prin decizia din 14 ianuarie 2019, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate ale unei excepții de neconstituționalitate, stabilite în jurisprudența sa constantă.

13. Curtea a reținut că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „sau dispune, prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac, respingerea obiecțiilor” din articolul 353 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Verificarea constituționalității acestui tip de acte normative ține de competența sa *ratione materiae*, potrivit articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

14. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză având ca obiect un recurs împotriva unei încheieri prin care au fost respinse obiecțiile debitorului împotriva ordonanței judecătorești de încasare a unei sume de bani. Astfel, Curtea a admis că instanța de recurs va aplica sau va ține cont de prevederile criticate în analiza sa cu privire la admisibilitatea acestui recurs. Mai mult, instanța de judecată a recunoscut aplicabilitatea prevederilor legislative contestate în cauza de pe rolul ei, trimitând sesizarea la Curtea Constituțională.

15. De asemenea, excepția a fost ridicată de către reprezentantul uneia dintre părțile la proces.

16. Curtea a mai reținut că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

17. Pentru a declara admisibilă sesizarea, Curtea a trebuit să stabilească și incidența drepturilor garantate de Constituție, invocate de către autorul acesteia.

18. Autorul excepției consideră că soluția legislativă potrivit căreia încheierea de respingere a obiecțiilor debitorului împotriva ordonanței judecătorești nu poate fi supusă niciunei căi de atac contravine dreptului la un proces echitabil, din perspectiva drepturilor debitorului. Autorul excepției a susținut că prevederile contestate sunt contrare articolelor 23, 26, 54 și 119 din Constituție.

19. Curtea a observat că prevederile contestate, care exclud dreptul de a contesta cu recurs încheierea prin care se resping obiecțiile împotriva ordonanței judecătorești, au fost introduse prin Legea nr. 17 din 5 aprilie 2018. Până la intrarea în vigoare a acestei legi, debitorii care nu erau de acord cu încheierile prin care li se respingeau obiecțiile împotriva ordonanțelor judecătorești aveau dreptul să le conteste cu recurs, fapt confirmat și de practica judecătorească (a se vedea Decizia Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2015, în dosarul 2r-2932/15; Decizia Curții de Apel Bălți din 31 martie 2015, în dosarul 2r-169/15, cauze în care instanțele de judecată au admis astfel de recursuri, au admis obiecțiile debitorilor și au anulat ordonanțele judecătorești).

20. Procedura în ordonanță reprezintă o procedură simplificată din care lipsește etapa dezbaterilor judiciare și contradictorialitatea examinării cauzei. Rolul judecătorului în cadrul acestei proceduri se limitează la verificarea conținutului cererii și a documentelor prezentate de către creditor, precum și la verificarea admisibilității obiecțiilor debitorului, dacă acesta le invocă.

21. Potrivit articolului 350 din Codul de procedură civilă, ordonanța judecătorească se emite de către judecător în termen de cinci zile de la

depunerea cererii, după examinarea cauzei în fond, fără citarea părților pentru explicații, fără dezbateri judiciare și fără întocmirea unui proces-verbal.

22. Articolul 352 din Cod prevede că, cel târziu a doua zi după eliberarea ordonanței, judecătorul îi trimite debitorului copia de pe ordonanță. În termen de 10 zile de la primirea copie de pe ordonanță, debitorul este în drept să înainteze obiecțiile sale motivate împotriva pretențiilor admise, anexând probele care le confirmă. Instanța care a emis ordonanța **examinează obiecțiile debitorului fără citarea părților, fără a redacta un proces-verbal, și se limitează la verificarea admisibilității obiecțiilor din punctul de vedere al caracterului lor justificat și al veridicității lor.**

23. În continuare, articolul 353 alin. (1) din Codul de procedură civilă stabilește că judecătorul care a emis ordonanța dispune, printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac, admiterea obiecțiilor debitorului, dacă acestea sunt temeinice și veridice, și anularea ordonanței, sau **dispune, prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac, respingerea obiecțiilor.**

24. Având în vedere caracteristicile procedurii în ordonanță, în special lipsa contradictorialității, Curtea a admis că recursul împotriva încheierilor prin care se respingeau obiecțiile înaintate de debitori constituia o garanție aptă să asigure echitatea procedurii în ansamblu. Această teză este confirmată și de faptul că legea nu prevede o limită maximă cu privire la valoarea creanței care poate fi încasată în procedura în ordonanță, astfel existând posibilitatea încasării unor sume exorbitante, debitorii având la dispoziție doar posibilitatea înaintării unor obiecții care pot fi respinse de o manieră formală de către același judecător care a eliberat ordonanța. Sub acest aspect, Curtea Europeană a reținut că problema aprecierii caracterului echitabil al unei proceduri reclamă o evaluare a acesteia în ansamblu (a se vedea hotărârea *Centro Europa 7 S.R.L. și di Stefano v. Italia* [MC], 7 iunie 2012, § 197). Lipsa caracterului echitabil poate să fie corectată, în anumite circumstanțe, de către o instanță superioară (*Schuler-Zgraggen v. Elveția*, 24 iunie 1993, § 52). Din perspectiva controlului de constituționalitate, Curtea trebuie să verifice dacă această procedură manifestă un caracter echitabil general.

25. De asemenea, Curtea a constatat că emiterea unei ordonanțe judecătorești prin care se încasează bani sau se obligă la transmiterea altor bunuri poate constitui o ingerință în dreptul de proprietate al debitorului (a se vedea, *mutatis mutandis*, hotărârea Curții Europene în cauza *Dacia SRL v. Moldova*, 18 martie 2008, § 56, în care Curtea a constatat o ingerință în dreptul de proprietate al reclamantului ca urmare a pronunțării mai multor hotărâri judecătorești prin care reclamantul și-a pierdut dreptul de proprietate în privința unui hotel, a lotului de pământ pe care este situat acesta, precum și diferite investiții legate de hotel).

26. În acest context, Curtea Europeană a menționat că articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție pretinde adoptarea anumitor măsuri pentru asigurarea protecției dreptului de proprietate. Statele au, în special, obligația de a institui proceduri judiciare care implică garanții suficiente și, prin urmare, le permit tribunalelor să soluționeze în mod eficient și corect orice

litigii între persoane private, precum și cele între indivizi și stat (*Sovtransavto Holding v. Ucraina*, 25 iulie 2002, §§ 96, 97). Curtea admite că recursul împotriva încheierilor prin care se respingeau obiecțiile înaintate de către debitorii putea constitui o garanție pentru protecția dreptului lor de proprietate. Prin urmare, Curtea a reținut în prezenta cauză și incidența dreptului de proprietate, sub aspectul respectării obligației pozitive de a institui proceduri care să asigure protecția acestuia.

27. Curtea a considerat că oferirea unui răspuns cu privire la constituționalitatea renunțării la recursul împotriva încheierii de respingere a obiecțiilor debitorului implică parcurgerea unui test de proporționalitate și punerea în balanță a importanței acestei căi de atac pentru debitor cu importanța socială a interesului public urmărit prin excluderea acesteia.

28. Pentru că este suverană cu privire la competența sa, Curtea nu poate fi constrânsă, la examinarea constituționalității unui text de lege, să analizeze dispozițiile criticate prin prisma normelor constituționale invocate de către autorul excepției, ci este liberă să le analizeze și în raport cu prevederile constituționale relevante pentru soluționarea sesizării, importante fiind argumentele aduse în acest sens (a se vedea HCC nr. 7 din 26 aprilie 2018, § 23; HCC nr. 15 din 22 mai 2018, § 24; HCC nr. 20 din 4 iulie 2018, § 47). Sub acest aspect, Curtea a considerat că această cauză trebuie examinată prin prisma articolelor 20 [*accesul liber la justiție*] și 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*] din Constituție, care sunt corespondentele articolului 6 din Convenția Europeană și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

29. Cu privire la dispozițiile legale contestate, deși autorul a criticat textul „sau dispune, prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac, respingerea obiecțiilor”, Curtea a decis să examineze doar textul „care nu se supune niciunei căi de atac” din teza a doua a articolului 353 alin. (1) din Codul de procedură civilă, pentru că doar aceste prevederi exclud dreptul debitorului de a contesta încheierea prin care i-au fost respinse obiecțiile.

30. Prin urmare, Curții îi rămâne să verifice dacă prevederile contestate, care au exclus calea de atac în discuție, respectă standardele calității legii și proporționalității, din perspectiva articolelor 20 și 46 din Constituție.

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 20 ȘI 46 DIN CONSTITUȚIE

1. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

31. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul a menționat că prevederile contestate, potrivit cărora încheierea de respingere a obiecțiilor debitorului împotriva ordonanței judecătorești nu poate fi supusă niciunei căi de atac, contravine dreptului la un proces echitabil. Autorul a susținut că, în procedura în ordonanță, debitorul are la dispoziție doar un singur remediu

prin care se poate apăra, *i.e.* depunerea obiecțiilor, în privința cărora se pronunță același judecător care a eliberat ordonanța.

2. Argumentele autorităților

32. Parlamentul a susținut că lipsa unei căi de atac împotriva încheierii de respingere a obiecțiilor debitorului se datorează caracterului simplificat al procedurii în ordonanță. Totuși, efectuând o analiză de drept comparat, Parlamentul a constatat că, spre deosebire de alte state europene, în procedura simplificată din Republica Moldova debitorul are mai puține remedii pentru a-și apăra drepturile și interesele civile. Deși Parlamentul a afirmat că prevederile contestate sunt constituționale, acesta a conchis că ține de competența Curții să verifice dacă soluția legislativă în discuție este proporțională.

33. În opinia prezentată Curții, Președintele Republicii Moldova a menționat că procedura în ordonanță este una simplificată și, prin urmare, este justificată lipsa unei căi de atac împotriva încheierii de respingere a obiecțiilor debitorului. Acest fapt ar asigura celeritatea procesului.

34. Potrivit opiniei Guvernului, lipsa unui recurs împotriva încheierii de respingere a obiecțiilor debitorului confirmă caracterul simplificat al procedurii în ordonanță.

35. De asemenea, Guvernul consideră că excluderea căii de atac în discuție a urmărit scopul asigurării egalității părților în procedura în ordonanță. Sub acest aspect, Guvernul a afirmat că până la aceste modificări legislative debitorul putea contesta cu recurs încheierea de respingere a obiecțiilor sale, însă creditorul nu avea la dispoziție nicio cale de atac în situația în care obiecțiile debitorului erau admise, iar ordonanța anulată.

3. Aprecierea Curții

(i) Cu privire la respectarea standardului calității legii

36. Odată stabilită incidența articolelor 20 și 46 din Constituție, Curtea trebuie să verifice, în primul rând, dacă excluderea dreptului de a contesta cu recurs încheierea prin care se resping obiecțiile debitorului împotriva ordonanței judecătorești este prevăzută de lege, așa cum o reclamă articolul 54 alin. (2) din Legea fundamentală.

37. Potrivit articolului 353 din Codul de procedură civilă, în termen de cinci zile de la data depunerii de către debitor a obiecțiilor împotriva ordonanței judecătorești, judecătorul care a emis ordonanța dispune, prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac, admiterea obiecțiilor debitorului, dacă acestea sunt temeinice și veridice, și anularea ordonanței, **sau dispune, prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac, respingerea obiecțiilor.**

38. Curtea reține că formularea normelor contestate este suficient de comprehensibilă și, prin urmare, acestea îndeplinesc cerințele de calitate a legii, fiind clare, precise și previzibile.

(ii) Cu privire la existența unui scop legitim și la legătura rațională dintre acesta și prevederile normative contestate

39. Curtea admite, în mod rezonabil, că prin renunțarea la calea de atac a recursului împotriva încheierii de respingere a obiecțiilor debitorului este urmărit interesul public al decongestionării activității instanțelor de judecată și cel al economiei de resurse, interese care pot fi subsumate scopului general al ordinii publice, prevăzut de articolul 54 alin. (2) din Constituție. Sub acest aspect, Curtea a menționat în jurisprudența sa că o soluționare mai rapidă și mai puțin costisitoare a litigiilor este, în primul rând, în interesul fiecărei părți, iar degrevarea instanțelor sporește efectivitatea administrării justiției de către stat (HCC nr. 8, 26 aprilie 2018, § 63). Astfel, Curtea conchide că prevederile contestate urmăresc un scop legitim, care poate fi identificat în articolul 54 alin. (2) din Constituție.

40. Totuși, Curtea nu poate reține scopul asigurării egalității părților în procedura în ordonanță invocat de către Guvern. Această autoritate a susținut că debitorul ar fi avantajat în raport cu creditorul care nu are la dispoziție nicio cale de atac, în situația în care obiecțiile primului sunt admise, iar ordonanța anulată. Având în vedere faptul că admiterea obiecțiilor debitorului și anularea ordonanței nu împiedică creditorul să se adreseze cu o cerere de chemare în judecată în procedura contencioasă, Curtea constată că nici măcar nu este justificată existența vreunei căi de atac în favoarea creditorului atunci când sunt admise obiecțiile debitorului. Mai mult, potrivit articolului 353 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prin încheierea de anulare a ordonanței, judecătorul explică faptul că pretenția creditorului poate fi înaintată împotriva debitorului în procedura de examinare a acțiunii civile.

41. De asemenea, Curtea constată că, deși s-ar urmări interesul public al decongestionării activității instanțelor și al economiei de resurse, poate apărea problema eficienței renunțării la această cale de atac, atât timp cât potrivit articolului 353 alin. (4) din Codul de procedură civilă, în cazul în care obiecțiile debitorului nu se referă la fondul cauzei, judecătorul va emite o încheiere privind refuzul de anulare a ordonanței, încheiere care poate fi atacată cu recurs. Cu alte cuvinte, legislatorul a renunțat la calea de atac a recursului împotriva încheierii de respingere a obiecțiilor debitorului doar în situația în care aceste obiecții privesc fondul cauzei. Atunci când debitorul înaintează alte obiecții, *e.g.* referitoare la unele încălcări procedurale, judecătorul emite o încheiere care poate fi contestată.

42. Astfel, deși scopurile legitime menționate ar putea fi realizate mai bine prin renunțarea la recurs în ambele cazuri descrise mai sus, totuși acestea sunt realizate în mod parțial. Pentru a fi îndeplinită condiția legăturii raționale, Curtea subliniază că este suficientă chiar o realizare parțială a scopului.

43. Prin urmare, Curtea nu poate constata lipsa oricărei legături raționale cu scopurile legitime pe care le urmăresc prevederile contestate. Ea va trece la următoarea etapă a testului proporționalității.

(iii) Cu privire la existența unor măsuri mai puțin intruzive

44. Curtea nu a putut identifica existența altor măsuri care au o legătură rațională cu scopurile legitime incidente, mai puțin intruzive pentru dreptul la un proces echitabil și pentru dreptul de proprietate al debitorului, apte să realizeze scopul decongestionării activității instanțelor și al economiei de resurse la fel de eficient.

45. Prin urmare, Curtea va verifica dacă există un echilibru corect între renunțarea la recursul împotriva încheierii de respingere a obiecțiilor debitorului cu privire la fondul cauzei și importanța socială a interesului public urmărit prin excluderea acestei căi de atac.

(iv) Cu privire la asigurarea unui echilibru corect între principiile concurente

46. Scopurile urmărite de prevederile normative contestate sunt decongestionarea activității instanțelor de judecată și economia de resurse. Mijlocul ales pentru realizarea acestor scopuri constă în excluderea dreptului de a contesta cu recurs încheierea prin care se resping obiecțiile debitorului împotriva ordonanței judecătorești. Curtea trebuie să pună în balanță, pe de o parte, importanța acestei căi de atac pentru debitor și, pe de altă parte, importanța socială a interesului public urmărit prin excluderea acesteia.

47. Analizând starea lucrurilor dinaintea adoptării prevederilor contestate, Curtea constată că recursul împotriva încheierilor prin care se respingeau obiecțiile debitorilor constituia un remediu efectiv de apărare a dreptului lor de proprietate. Astfel, Curtea a identificat în practica judecătorească cauze în care instanțele de judecată au admis astfel de recursuri, au acceptat obiecțiile debitorilor și au anulat ordonanțele judecătorești (a se vedea § 19 *supra*). După intrarea în vigoare a prevederilor contestate, debitorii din procedura în ordonanță nu mai beneficiază de această garanție.

48. Curtea menționează că procedura în ordonanță, care este o procedură simplificată și lipsită de contradictorialitate, urmărește, prin sine, realizarea scopului decongestionării instanțelor și al economiei de resurse. Totuși, acest fapt nu justifică reducerea din garanțiile, și așa limitate, pe care le are debitorul în această procedură.

49. Analizând în mod comparat procedurile civile din statele europene, Curtea constată că în majoritatea statelor (*e.g.* Austria, Cehia, Estonia, Franța Germania etc.) în procedurile simplificate, dacă debitorul pârât se opune sau înaintează obiecții, chiar nemotivate, împotriva cererii creditorului, examinarea cauzei are loc într-o procedură contencioasă. Totuși, Curtea nu a putut constata un consens în rândul statelor europene cu privire la această chestiune. În alte state, *e.g.* România, Slovenia, Slovacia, legile procedurale prevăd cerința ca obiecțiile debitorilor pârâți să fie motivate, judecătorul

având competența de a le respinge. Însă, Curtea a constatat că în aceste jurisdicții, dacă obiecțiile debitorilor sunt respinse, aceștia au la dispoziție cel puțin o cale de atac, fie împotriva actului prin care se resping obiecțiile, fie împotriva actului prin care se dispune încasarea creanței (a se vedea studiul [Proceduri privind ordinul de plată](http://e-justice.europa.eu), e-justice.europa.eu).

50. Spre deosebire de aceste state, legislatorul din Republica Moldova a stabilit că obiecțiile debitorului trebuie să fie motivate și i-a acordat judecătorului care a emis ordonanța puterea discreționară de a le respinge printr-o încheiere care nu mai poate fi contestată. Curtea își poate imagina o situație în care obiecțiile motivate ale debitorului (*e.g.* faptul că a fost plătită o parte din datorie) sunt respinse de o manieră formală de către judecător. În această situație, ar fi greu de acceptat că debitorului i-a fost respectat dreptul la respectarea proprietății și dreptul la un proces echitabil. Dacă apar dubii referitoare la existența unui litigiu, cauza nu poate fi soluționată în această procedură simplificată, ci ar putea fi examinată în ordinea procedurii contencioase, procedură în care sunt respectate toate garanțiile inerente dreptului la un proces echitabil. Astfel, Curtea consideră în mod rezonabil că era justificată existența unei căi efective de atac împotriva încheierii prin care se respingeau obiecțiile debitorului, pentru că se asigura un control cu privire la omisiunea judecătorului care a emis ordonanța de a constata existența unui litigiu între creditor și debitor.

51. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că soluția renunțării la recursul împotriva încheierii de respingere a obiecțiilor în procedura în ordonanță este disproporționată față de scopurile urmărite și, prin urmare, prevederile contestate nu sunt conforme cu articolele 20 și 46 din Constituție.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite excepția de neconstituționalitate ridicată de către S.R.L. „Imperial-Com”, parte în dosarul nr. 2r-1876/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.*

2. *Se declară neconstituțional textul „care nu se supune niciunei căi de atac” din teza a doua a articolului 353 alin. (1) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.*

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 19 martie 2019

HCC nr. 7

Dosarul nr. 7g/2019